

Pɔli ka letere min ci

TITE

ma

Kitabu faamucogo

Yesu ta ciraden Pɔli ka nin letere sebe Timote ta letere folɔ kɔ fe, k'a to Korenti. A ka Zenasi ni Apolɔsi le ci ka taga a di Tite ma (3.13). Tite tun ye Gereki le ye. A tun sɔnna Yesu ma Pɔli ta waajuri sababu le ra.

Pɔli tagara ni a ye ciradenw ta nɔɔnyeba ra Zeruzalemu (Galasikaw 2.1–3). Wagati min Pɔli tun be Efesi, a ta tagama sabanan na, Tite tun k'a deme baara ra. Pɔli bɔra kaso ra Rɔmu, k'a ta tagama naaninan damina minke, a tun tagara ni Tite ye o tagama ra. O ka Kibaro Diman waajuri ke Kereti; lanabaga dɔw tun sɔrɔra o yɔrɔ ra. Pɔli tagatɔ a ka Tite to Kereti, janko a ye a janto o lanabagaw ra.

Nin letere kɔnɔ an b'a ye ko Pɔli be Tite hakiri jigi ko lanabagaw ni o namɔɔw tagamacogo ka kan ka teren; o man kan ka ke mɔɔw kewalejuguw ye. O ra, Tite tun ka kan ka Kereti lanabagaw ta jenkuruw laben, ka cekɔrɔba dɔw janawoloma, minw ye mɔɔwɔbew ye, ka olugu ke o namɔɔw ye.

Minw be jenge ka bɔ Kibaro Diman sira kan, a ka kan ka olugu jaraki, janko olugu kana na tɔw lafiri; ale yere ka kan ka teren, janko lanabagaw ye a ladegi. Lanabagaw bee ka kan ka tagama ka kapa ni a ta kuma ye, ka Ala sago ke; o le bena mɔɔw karan ka teme hali o darakumaw yere kan.

Kitabu kɔnɔkow

Kitabu daminakumaw (1.1–4)

Lanabagaw ta namɔɔw tagamacogo (1.5–16)

Tite ka kan ka lanabagaw bee ladi (2.1–15)

Lanabagaw ka kan ka ben kelen ma, ka hera jini (3.1–11)

Pɔli ta kumalabanw ani a ta forikan (3.12–15)

Pɔli ta fori

(Piyeri flanan 1.1–4)

1 ¹ Ne Pɔli, ne min ye Ala ta baarden ye, ani Yesu Kirisita ta ciraden*, Ala ka ne ci janko ne ye lanaya sira ni can sira yira a ta mɔɔw janawolomaninw na, ka kapa ni Alapasiran ye, ² janko o ye janamanya banbari jigiyi sɔrɔ; Ala le ka o janamanya layiri ta an ye kabini dunuɔna ma dan folɔ, Ala min te faninya tige. ³ A ta wagati latigenin sera minke, a ka a ta kuma yira mɔɔw ra waajuri sababu ra; o waajuri ko le karifara ne ma ka kapa ni an Kisibaga Ala yere kumakan ye. ⁴ Ayiwa, ne Pɔli be nin sebe ci ele Tite ma, ele min ye ne dence yere ye lanaya ra, lanaya kelen min be an bee fe. An Fa Ala ni an Kisibaga* Yesu Kirisita ye neema i ye, ka hera ke i ye.

Baara min dira Tite ma

(Timote folɔ 3.1–7; Piyeri folɔ 5.1–4)

⁵ Ayiwa, ne ka i to Kereti jamana ra, janko ko minw janabɔbari tora, i ye olugu janabɔ; i ye cekɔrɔba dɔw sigi lanabagaw ta jenkuruw* kunna dugu bee kelen kelen na, i n'a fɔ ne k'a fɔ i ye cogo min na. ⁶ Jarakiyɔrɔ man kan ka sɔrɔ o mɔɔw si ra, o ka kan ka ke musokelentigiw ye; o denw ka kan ka ke lanamɔɔw ye, minw man kan ka sɔrɔ jatɔya ra, walama ka ke mɔɔw murutininw ye.

⁷ Lanabagaw ta jenkuru kɔrɔsibaga ka kan ka ke mɔɔw jarakibari le ye, sabu Ala ta mɔɔw kɔrɔsibaga lo. A kana ke wasobaga ye, walama mɔɔw jusuba, walama dɔrɔminbaga, walama mɔɔw fariman, walama mɔɔwɔɔɔbaga. ⁸ A ka kan ka ke jatigijuman ye, ani kopuman kanubaga, ani mɔɔw hakirman, ani mɔɔw terennin, ani mɔɔw saninman, ani yereminabaga. ⁹ A ka kan ka nɔrɔ Ala ta Kuma yere ra, i ko a karanna a ra cogo min na, janko a ye se ka mɔɔw karan ka o ladi ka kapa ni karan terennin ye, ani ka sɔrɔrikebagaw ta firiyɔrɔ yira o ra.

¹⁰ Ne be o fɔ, sabu mɔɔw murutininw ka ca Yahudiya lanabagaw yere le ce ra, ani kumakolonfɔbagaw, ani mɔɔwɔlafiribagaw; ¹¹ i ka kan ka o mɔɔw da datugu le, sabu o be gba kuturu dɔw ta lanaya cen; karan min ma daga, o be mɔɔw karan o ra, wari kosɔn. ¹² O kosɔn o yere ta cira dɔ k'a fɔ o ma ko: «Keretikaw be faninya tige tuma bee; warajuguw lo, salibagatɔw lo, minw kɔnɔbaraw te fa ka ye.» ¹³ O seereya ye can ye. O kosɔn i ka kan ka o jaraki kosebe janko o ta lanaya ye sabati. ¹⁴ O kana tugu Yahudiyaw ta folɔfolɔ kumakɔrɔw kɔ; minw banna can ma, o kana tugu olugu ta cifɔninw kɔ. ¹⁵ Mɔɔw minw jusukun saninyanin lo, fen bee saninyanin lo olugu fe; nka minw jusukun lanɔɔɔnin lo, lanabariw, foyi ma saninya olugu fe; sabu o hakiri ni o jusukun lanɔɔɔnin lo. ¹⁶ O b'a fɔ o da ra ko o ka Ala lɔn, nka o yere ta kewalew b'a yira ko can te. Ala be o ta kewalew kɔninya; mɔɔw murutininw lo, o kosɔn o te se ka kewalejuman kise kelen ke.

Tite ka kan ka mɔ̀gɔ̀w bɛɛ ladi

(Timote fɔ̀lɔ̀ 2.9–15; Piyeri fɔ̀lɔ̀ 2.18–20; 3.1–6; Efesikaw 6.5–8)

2¹ Ayiwa, ele Tite kɔ̀ni, min bɛ ben ni karan terennin ye, i ye o le fɔ̀. ² A fɔ̀ cɛkɔ̀rɔ̀baw ye ko o ye o yere minacogo lɔ̀n, o ye namalɔ̀, ka kɛ mɔ̀gɔ̀ hakirmanw ye, ka sabati lanaya ra, ani kanuya ni mupuri. ³ A fɔ̀ musokɔ̀rɔ̀baw ye ko olugu fana ye o tagamacogo saninya. O kana kɛ mɔ̀gɔ̀ tɔ̀gɔ̀cɛnɔ̀bagaw ye, o kana o yere bla dɔ̀rɔ̀min na; o ye kɛ ladibagapumanw ye, ⁴ ka muso denmisɛnw karan, janko olugu ye o cɛw ni o denw kanu, ⁵ ka kɛ hakirmanw ye, ka o yere mina, ka o ta sokɔ̀nɔ̀baaraw ke ni jusupuman ye, ka o yere majigi o cɛw ye, janko o ta kɛwalew kana kɛ sababu ye k'a to mɔ̀gɔ̀w ye Ala ta Kuma mafiyɛnya. ⁶ O kuma kelen fɔ̀ kanbelenw fana ye, ko o ye kɛ hakirmanw ye ko bɛɛ ra. ⁷ Ele yere fana ye kɛ kewalepuman kɛbaga ye, k'a to tɔ̀w ye i tagamacogo ladegi; mɔ̀gɔ̀w karan ni jusukun gbenin ye, ani sɔ̀bɛya ye. ⁸ I ta kuma ye kɛ kuma barakaman ye, mɔ̀gɔ̀ tɛ se ka min sɔ̀sɔ̀, janko an juguw ye maroya, o kana kumajugu si sɔ̀rɔ̀ k'a fɔ̀ an ma. ⁹ A fɔ̀ baaradenw ye ko o ye o yere majigi o kuntigiw ye fɛn bɛɛ ra, ka o kuntigiw diyanyako kɛ; o kana o sɔ̀sɔ̀. ¹⁰ O kana foyi ta o fɛ; o ye o ta lanamɔ̀gɔ̀ya yira wagati bɛɛ, janko mɔ̀gɔ̀w ye an Kisibaga Ala ta karan bonya.

Ala ta nɛɛma yiracogo

(Efesikaw 2.1–10; Piyeri fɔ̀lɔ̀ 1.10–21; 2.13–16; Yuhana fɔ̀lɔ̀ 3.1–3)

¹¹ Ayiwa, Ala ta nɛɛma yirara; adamaden bɛɛ ta kisiri bɛ bɔ̀ o nɛɛma le ra. ¹² O nɛɛma baraka ra Ala bɛ an karan, ko an ye Alapasiranbariya dabla, ka ban dunuɲa negejuguw ma; ko an ye tagama ni hakiri ye sisan ta wagati ra, terenninya ni Alapasiran na, ¹³ sani k'a to an jigiya bɛ lonɲuman min kan, o ye se; an ta Alaba min ye an Kisibaga* Yesu Kirisita ye, o ta nɔ̀rɔ̀ yiralon lo. ¹⁴ Ale le ka a yere di ka sa an kosɔ̀n, janko ka an kumabɔ̀ kojuguw bɛɛ ma, ka an saninya ka an kɛ a yere ta mɔ̀gɔ̀w ye, janko an ye an yere cɛsiri ka kewalepuman ke tuma bɛɛ.

¹⁵ Ayiwa, i ka kan ka nin kumaw le fɔ̀, ka mɔ̀gɔ̀w ladi, ka o jaraki ka kapa ni i ta lɔ̀yɔ̀rɔ̀ bonya bɛɛ ye. Mɔ̀gɔ̀ si kana jɔ̀n i ra.

Lanabagaw tagamacogo

3¹ Lanabagaw hakiri jigi a ra, ko o ka kan ka o yere majigi jamana namɔ̀gɔ̀w, ani a fangatigiw ye; o ye o kan mina ka labɛn ka kewalepuman kɛ tuma bɛɛ. ² O kana mɔ̀gɔ̀ si kɔ̀rɔ̀fɔ̀; o ye kɛ heramɔ̀gɔ̀w ye, ani mɔ̀gɔ̀ sabarininw, ka o jusu suma mɔ̀gɔ̀ bɛɛ kɔ̀rɔ̀. ³ Sabu fɔ̀lɔ̀fɔ̀lɔ̀ an fana tun ye hakirintanw le ye, ani Alakanminabariw, ani mɔ̀gɔ̀ lafirininw; an tun kɛra nege suguya bɛɛ ta jɔ̀nw le ye, ani jarabijugu bɛɛ; an tun bɛ tagama juguya ni pangboya ra; mɔ̀gɔ̀w tun bɛ an kɔ̀ninya, an yere gbansan tun bɛ ɲɔ̀gɔ̀n kɔ̀ninya. ⁴ Nka an Kisibaga Ala ta numanya ni a ta kanuya yirara wagati min na adamadenw ta fan fɛ, ⁵ a ka an kisi, nka a ma ke an yere ta kɛwale terenninw kosɔ̀n, a kɛra a yere ta hina le kosɔ̀n, ani Nin Saninman* min ka an ko ka an ke danfenkuraw ye, ka panamanyakura di an ma. ⁶ Ala ka Nin Saninman lajigi an kan k'a caya, an Kisibaga* Yesu Kirisita sababu ra, ⁷ janko an ye jate mɔ̀gɔ̀ terenninw ye Ala ɲa kɔ̀rɔ̀ a ta nɛɛma baraka ra, ani an jigi bɛ panamanya banbari min kan, an ye o sɔ̀rɔ̀.

⁸ Ayiwa, nin kumaw ye can le ye. Ne b'a fɛ i y'a fɔ̀ mɔ̀gɔ̀w ye k'a gbɛleya o ma kosɛbɛ, janko minw lara Ala ra, olugu ye jija ka kewalepumanw kɛ. O le ka ɲi, mɔ̀gɔ̀w fana bɛ nafa sɔ̀rɔ̀ o le ra.

⁹ Nka i kana i yere bla sɔ̀sɔ̀rikunntanw na, ani fɔ̀lɔ̀fɔ̀lɔ̀mɔ̀gɔ̀w tɔ̀gɔ̀w ta sɔ̀sɔ̀riw, ani keremisɛnw, ani cira Musa ta sariya* ko sɔ̀sɔ̀riw; nafa tɛ o ra, o tɛ foyi ɲa. ¹⁰ Minw bɛ lanabagaw faran, ni i ka o mɔ̀gɔ̀ dɔ̀ ladi ka se fɔ̀ sipaga fla, ni a ma sɔ̀n, i ye o tigi mabɔ̀ i yere ra. ¹¹ Sabu sigiya t'a ra, o mɔ̀gɔ̀ suguya ka lanaya sira bla; a bɛ jurumun kɛ ka Ala ta kiti ben a yere kan.

Pɔ̀li ta ladiri laban ni fori

(Korentikaw fɔ̀lɔ̀ 16.20–24)

¹² Ni ne nana Aritemasi walama Tisiki ci i fɛ tuma min na, i ye i jija ka na ne kunben Nikopolisi, sabu ne k'a latige ko ne bena nenɛwagati ke o yɔ̀rɔ̀ le ra. ¹³ I janto sariya karamɔ̀gɔ̀ Zenasi ra, ani Apolɔ̀si, ka o demɛ o ta tagama ra, janko foyi kana dɛse o fɛ. ¹⁴ An balemaw fana ka kan ka o yere degi kewalepumanke ra, janko ka dɔ̀w mako ɲa wagatigbɛlenw na; o man kan ka kɛ ɲacintanw ye.

¹⁵ Minw bɛɛ bɛ ni ne ye yan, olugu bɛɛ bɛ i fɔ̀. Minw bɛ an kanu lanaya sira ra, i ye olugu bɛɛ fo. Ala ye nɛɛma aw bɛɛ ye!